

KÖNYVTÁRI TRENDD/ JELENTÉSEK

2015-2022 / 2023 / 7.

IT-ELLÁTOTSÁG

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR

KÖNYVTÁRI IT-ELLÁTOTSÁG

BEMUTATJUK A MAGYARORSZÁGI KÖNYVTÁRI RENDSZER
IT-ELLÁTOTSÁGÁNAK VÁLTOZÁSAIT 2015 ÉS 2022 KÖZÖTT.

A jelentés kilenc témakörbe sűríti össze a legfontosabb változásokat:

1. A 100 Mbit/s-nál magasabb sávszélességű internetkapcsolattal rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok száma;
2. Nyilvánosan elérhető számítógépek száma;
3. Akadálymentes-e az intézmény honlapja;
4. Az átlagosan öt évnél fiatalabb számítástechnikai infrastruktúrával rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok száma;
5. A belső (LAN) hálózattal rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok száma;
6. Intézményi felhőszolgáltatást üzemeltető könyvtári szolgáltatási pontok száma;
7. A könyvtári szolgáltatási pontok kezelésében lévő szerverek száma;
8. A könyvtári szolgáltatási pontok szerverei üzemeltetésének módja;
9. Digitalizáló eszközzel rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok száma.

1. A 100 MBIT/S-NÁL MAGASABB SÁVSZÉLESSÉGŰ INTERNETKAPCSOLATTAL RENDELKEZŐ KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSI PONTOK SZÁMA

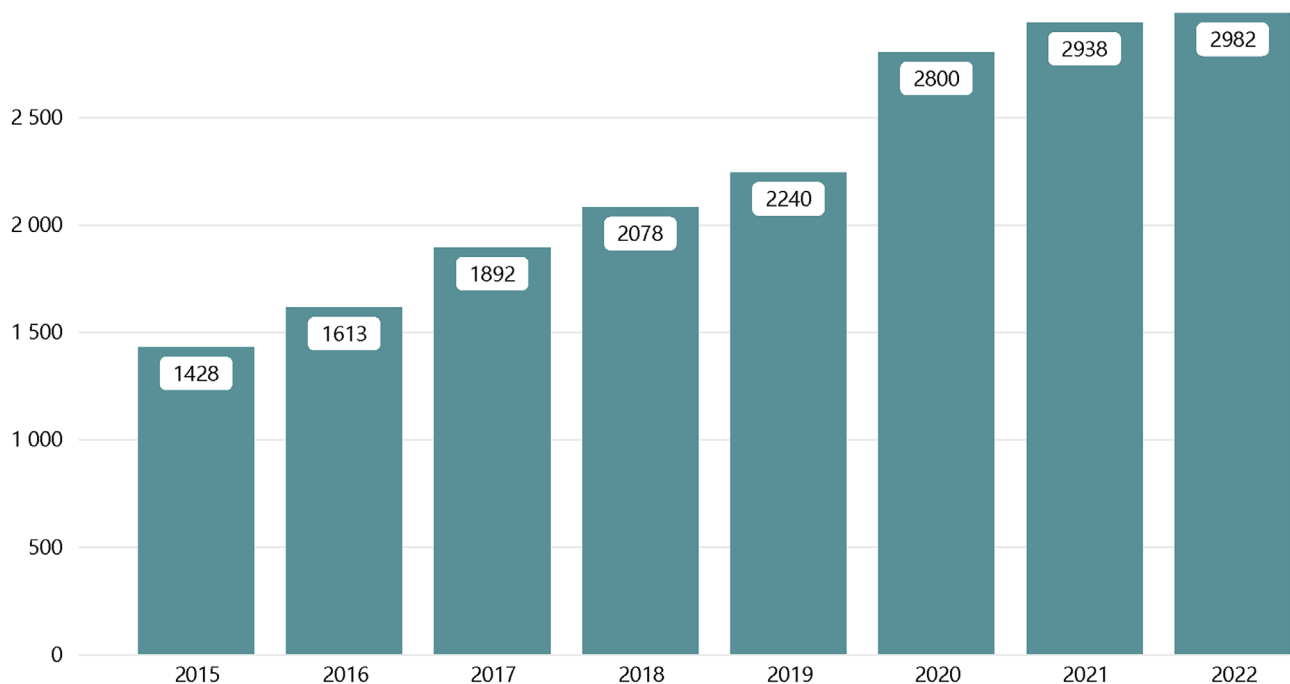
A könyvtári szolgáltatási pontokon évről évre emelkedik a 100 Mbit/s-nál magasabb sávszélességű

internetkapcsolattal rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok száma. Míg 2015-ben csak 1428 helyen volt elérhető a magas sávszélesség, addig 2022-ben közel kétszer annyi, 2982 helyen. 2015 és 2019 között az emelkedés 37%-os volt, 2020 és 2022 között viszont már csak 7%-os bővülés figyelhető meg a 100 Mbit/s-nál magasabb sávszélességű internetkapcsolattal rendelkező könyvtárak számában (1. ábra)

2. NYILVÁNOSAN ELÉRHETŐ SZÁMÍTÓGÉPEK SZÁMA

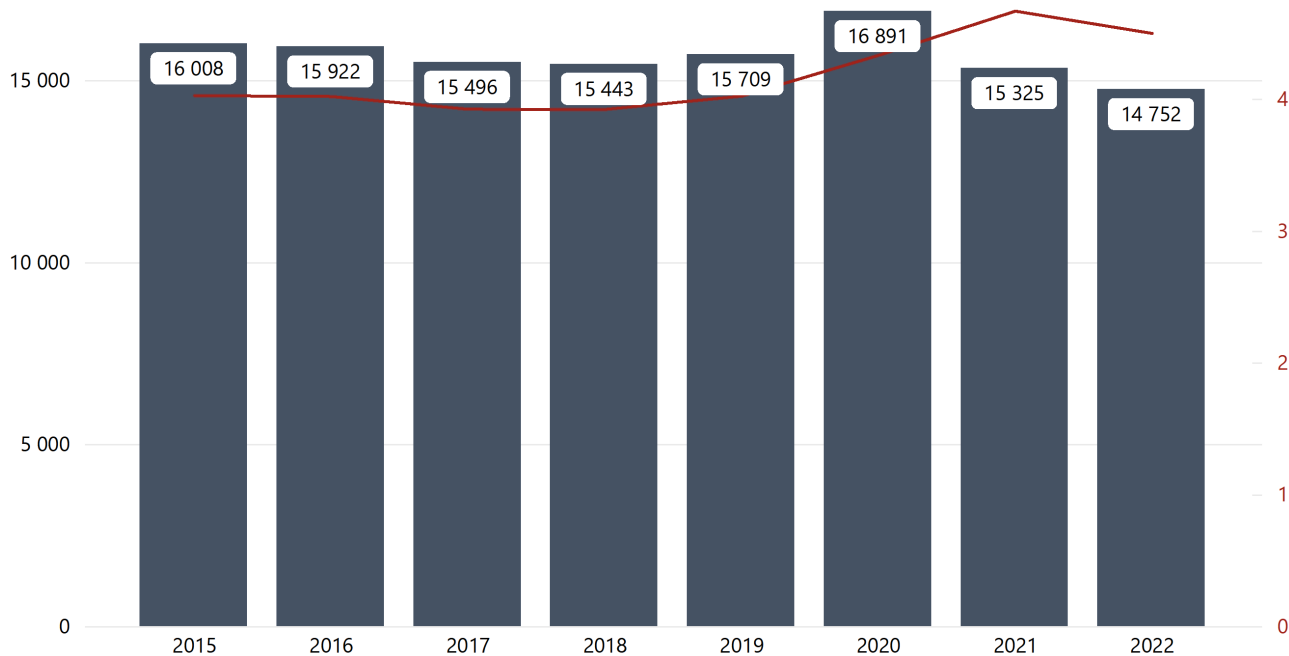
A könyvtári szolgáltatási pontokon a használok számára nyilvánosan elérhető számítógépek száma 2015 és 2018 között enyhe csökkenést, míg 2018 és 2020 között egyértelmű növekedést mutat. A növekedés elsősorban a közkönyvtárakban következett be, a többi könyvtártípusban inkább stagnálásról beszélhetünk. 2015 és 2017 között minden könyvtártípusban csökkenés figyelhető meg, viszont a közkönyvtárakban 2017-től, a szakkönyvtárakban 2018-tól ismét emelkedés látható. 2020 után 2021-ben és 2022-ben is visszaesett a nyilvánosan elérhető számítógépek száma (2. ábra).

A 100 MBIT/S-NÁL MAGASABB SÁVSZÉLESSÉGŰ INTERNETKAPCSOLATTAL RENDELKEZŐ KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSI PONTOK SZÁMA

1. ábra: A 100 Mbit/s-nál magasabb sávszélességű internetkapcsolattal rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok száma

NYILVÁNOSAN ELÉRHETŐ SZÁMÍTÓGÉPEK SZÁMA

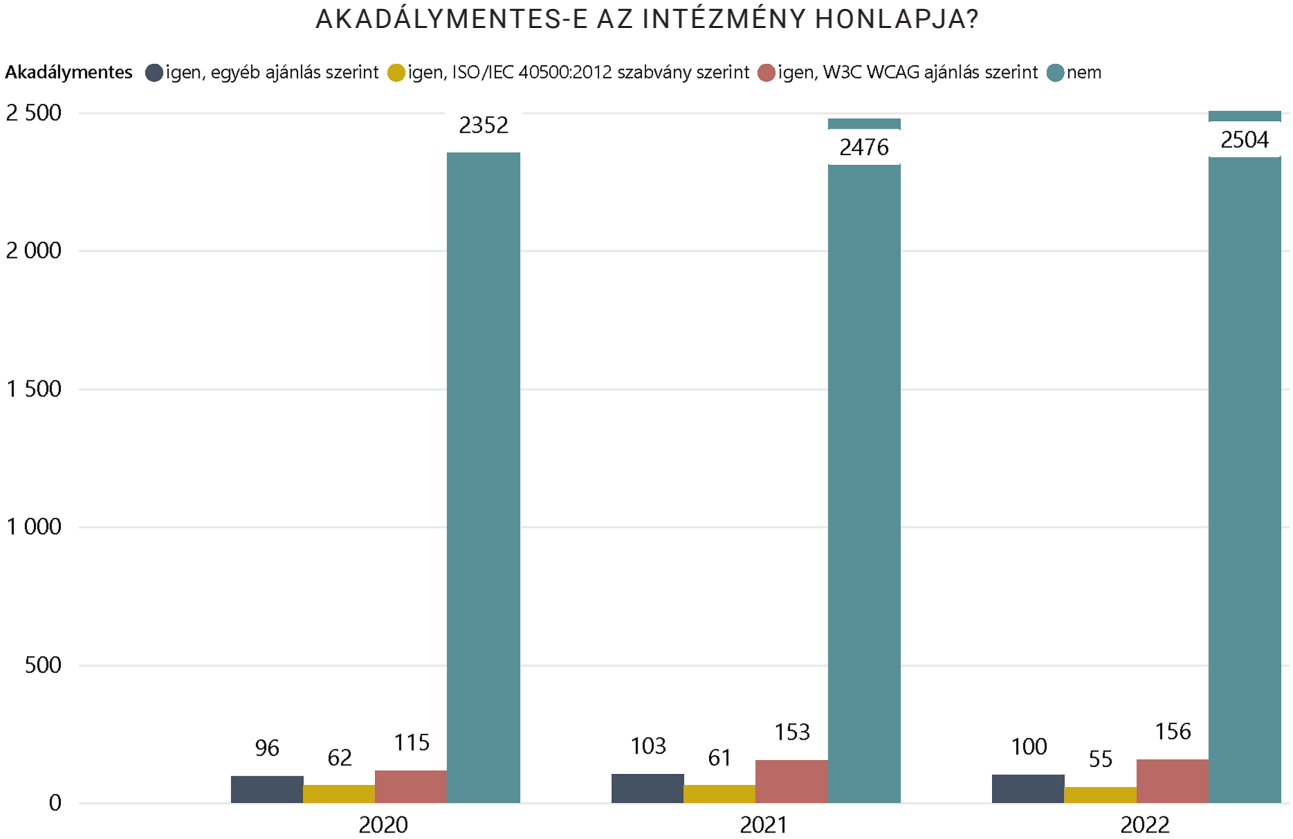

2. ábra: Nyilvánosan elérhető számítógépek száma

3. AKADÁLYMENTES AZ INTÉZMÉNY HONLAPJA?

A valamilyen szintű akadálymentességet (például kontrasztos megjelenés, WCAG [Web Content Accessibility Guidelines] szabványnak való megfelelés, képhelyettesítő szövegek alkalmazása

stb.) megvalósító könyvtári honlapok száma 2020 és 2022 között nem változott számottevően. Nagyobb emelkedés a legelterjedtebb, W3C konzorcium által kidolgozott WCAG ajánlás szerint megvalósított honlapok számában figyelhető meg (27%-os emelkedés) (3. ábra)

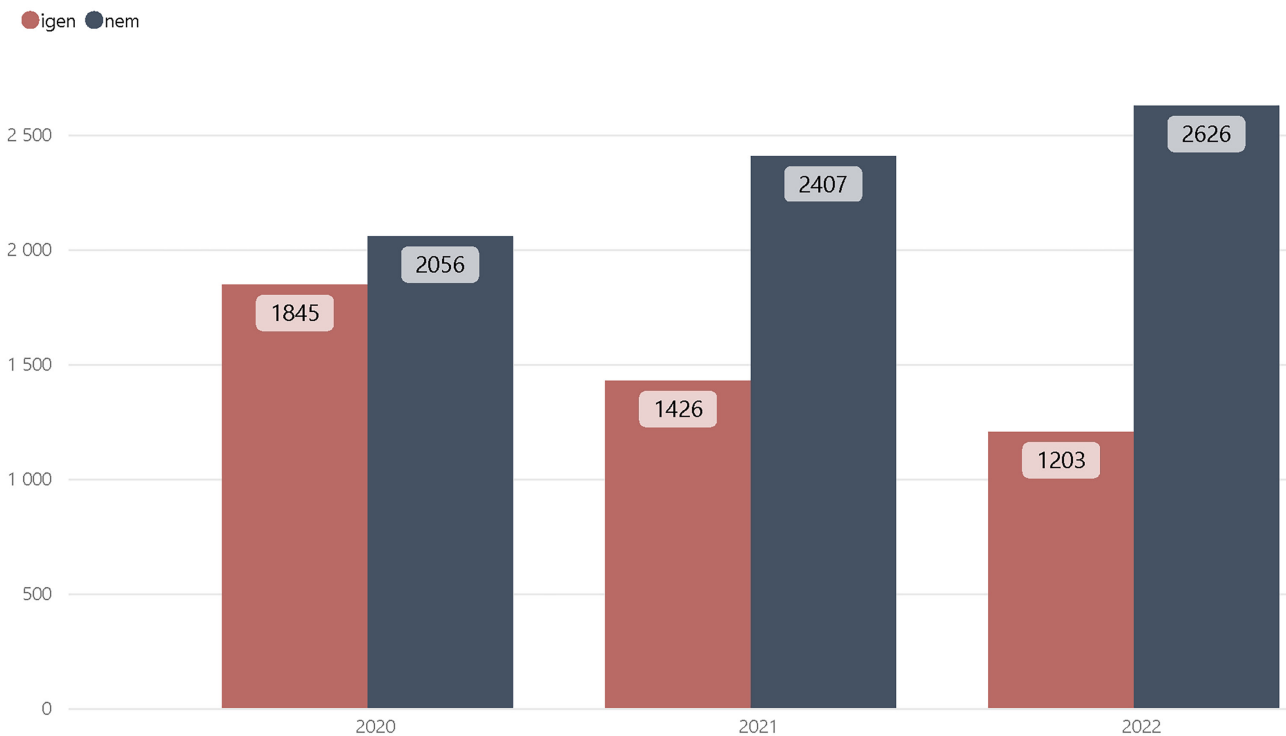
3. ábra: Akadálymentes-e az intézmény honlapja?

4. AZ ÁTLAGOSAN ÖT ÉVNÉL FIATALABB SZÁMÍTÁSTECHNIKAI INFRASTRUKTÚRÁVAL RENDELKEZŐ KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSI PONTOK SZÁMA

2020-ban először kellett választ adniuk a könyvtári szolgáltatási pontoknak arra a kérdésre, hogy fiatalabbak-e a számítógépeik, munkaadóik és mobil eszközeik öt évnél. A diagramról

leolvasható, hogy több mint 52%-ukban (2056 könyvtár) ezen eszközök átlagéletkora nem éri el az öt évet, a könyvtárak 48%-ában viszont igen. Lát-szik az is, hogy 2022-re nem történt javulás ezen a téren, sőt, 2020-hoz képest 35%-kal csökkent azon könyvtári szolgáltatási pontok száma, amelyekben a számítástechnikai eszközök átlagos életkora öt évnél alacsonyabb (1203 szolgáltatási pont) (4. ábra).

AZ ÁTLAGOSAN 5 ÉVNÉL FIATALABB SZÁMÍTÓGÉPPEL/MUNKAÁLLOMÁSSAL/MOBIL ESZKÖZZEL RENDELKEZŐ KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSI PONTOK SZÁMA

4. ábra: Az átlagosan öt évnél fiatalabb számítástechnikai infrastruktúrával rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok száma

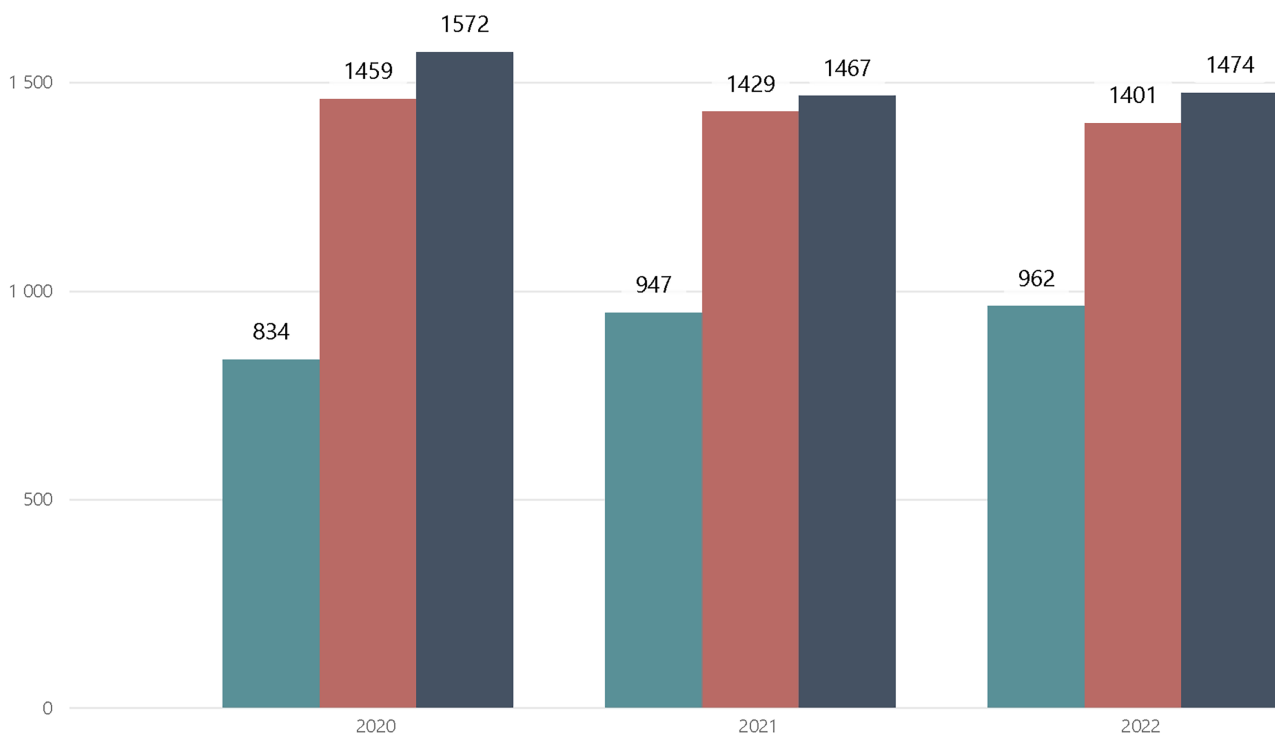
5. A BELSŐ (LAN) HÁLÓZATTAL RENDELKEZŐ KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSI PONTOK SZÁMA

2020-ban először kellett választ adniuk a könyvtári szolgáltatási pontoknak arra a kérdésre, hogy a belső hálózatukon milyen típusú internetelérést biztosítanak használóik részére. 2020-ban a belső hálózattal rendelkező szolgáltatók több mint 48%-ában vezeték nélküli (wifi) internetkapcsolat is elérhető, míg 52%-ukban vezeték nélküli nem, csak vezetékes

(például UTP- vagy optikai kábelen keresztül biztosított). 2021-ben 12%-kal több könyvtári szolgáltatási pont mondta azt, hogy náluk nincs belső számítógépes (LAN) hálózat, a vezetékes és vezeték nélküli internetkapcsolatot biztosítók aránya pedig közel 50-50 százalékra módosult. 2022-re ez az arány kismértékben eltolódott a vezetékes hálózat irányába (51%). Az intézmények közel negyede (962) nem rendelkezik belső számítógépes hálózattal, amely arány 2020 óta lassú növekedést mutat (5. ábra).

VAN-E AZ INTÉZMÉNYNEK BELSŐ SZÁMÍTÓGÉPES (LAN) HÁLÓZATA?

Belső hálózat ● nincs ● vezeték nélküli (wifi) ● vezetékes (UTP vagy optikai)

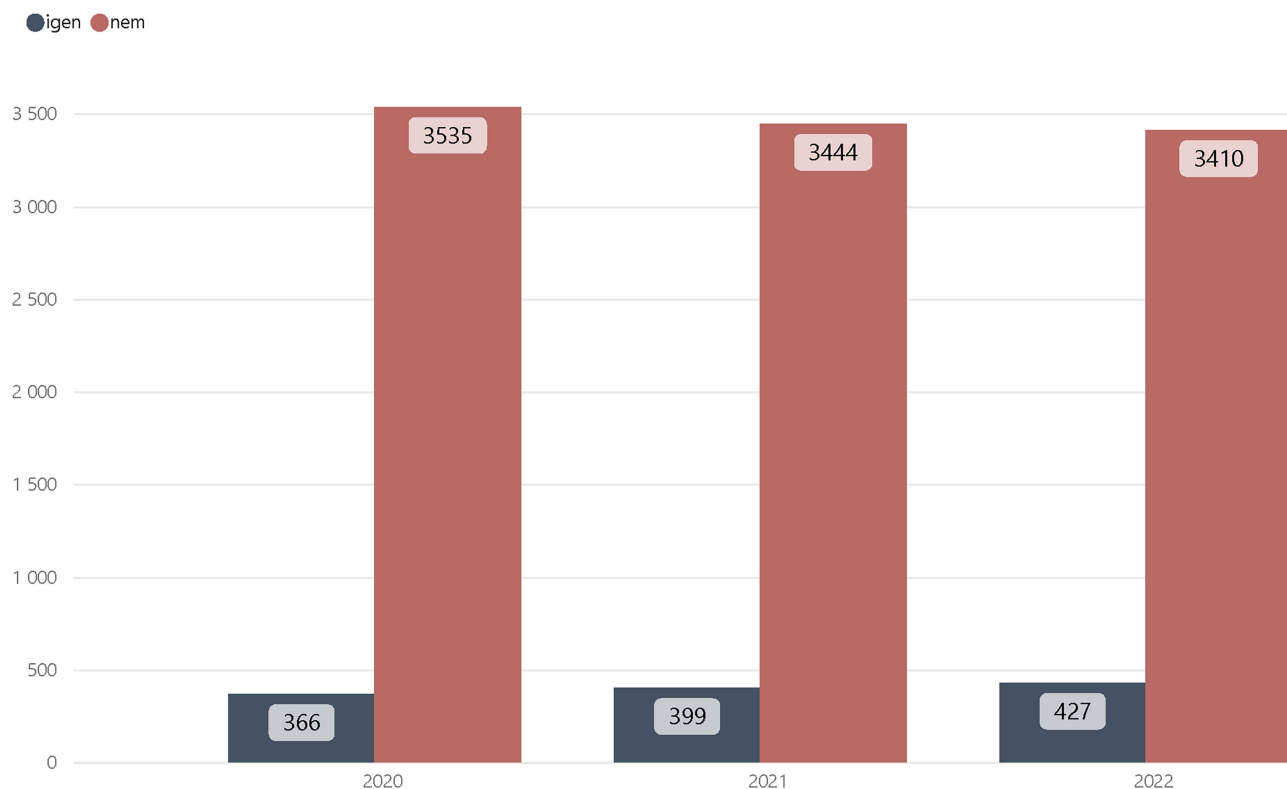
5. ábra: Van-e az intézménynek belső számítógépes (LAN) hálózata?

6. INTÉZMÉNYI FELHŐSZOLGÁLTATÁST ÜZEMELTETŐ KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSI PONTOK SZÁMA

2020-ban 366 könyvtári szolgáltatási pont üzemeltetett a saját infrastruktúráján felhőtechnológián alapuló szolgáltatást a munkatársai és/vagy használói számára. Ez a szolgáltatási pon-

tok több mint 10%-át jelenti. 3535 könyvtárban viszont nem áll rendelkezésre ilyen szolgáltatás. Egy évvel később, 2021-ben némiképp nőtt (9%-kal) az ilyen típusú szolgáltatást üzemeltető könyvtári szolgáltatási pontok száma, 366-ról 399-re, és 2022-re is kismértékű emelkedés figyelhető meg, a szolgáltatási pontok száma 427-re emelkedett (6. ábra.)

VAN-E AZ INTÉZMÉNYNEK INTÉZMÉNYI FELHŐSZOLGÁLTATÁSA?

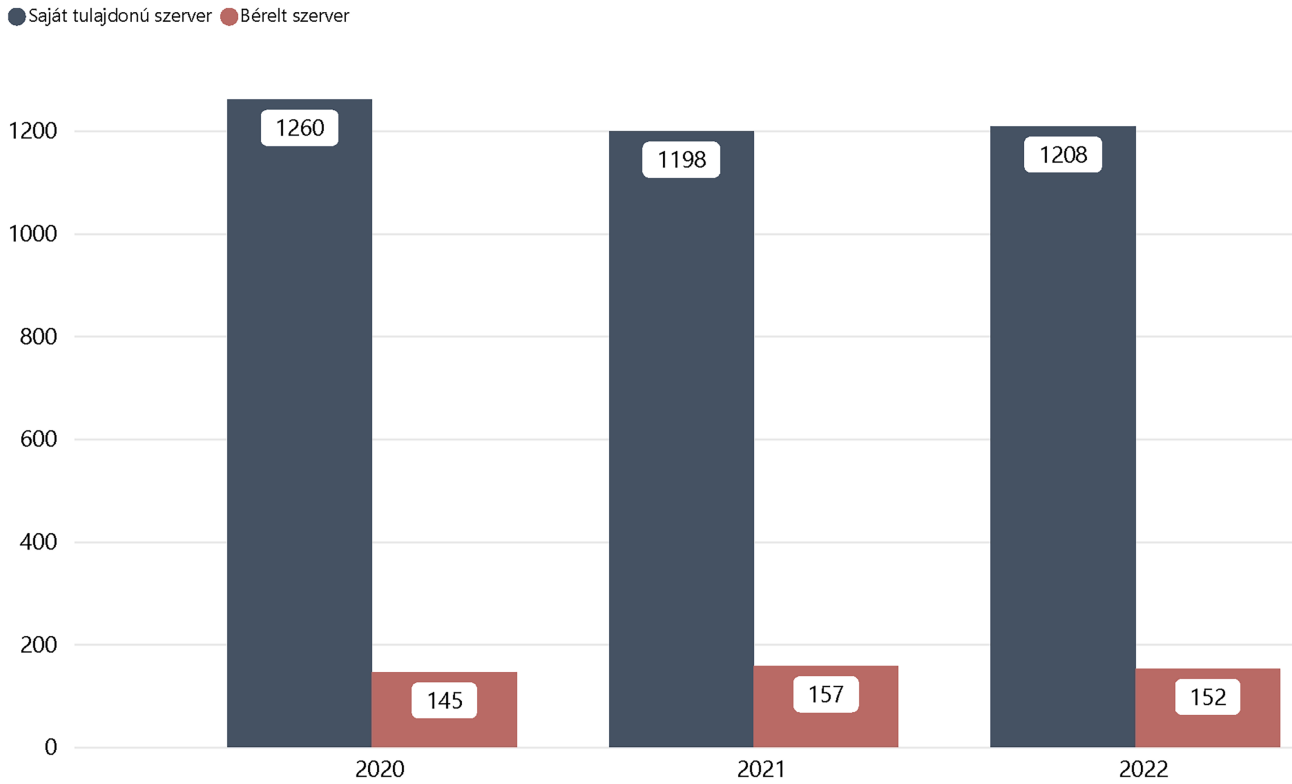
6. ábra: Van-e az intézménynek intézményi felhőszolgáltatása?

7. A SZERVEREK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA

2020-ban összesen 1405 szerver volt a könyvtári szolgáltatási pontok kezelésében, ennek túlnyomó része, 1260 db (89%) saját tulajdonú szerver volt,

és csak 145 db (11%) volt bérelt. Egy évvel később, 2021-re a saját tulajdonú szerverek száma 5%-kal csökkent, viszont 8%-kal emelkedett a bérelt szerverek száma, 2022-ben nem volt számottevő a változás (7. ábra).

A KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSI PONTOK KEZELÉSÉBEN LÉVŐ SZERVEREK SZÁMA

7. ábra: A könyvtári szolgáltatási pontok kezelésében lévő szerverek száma

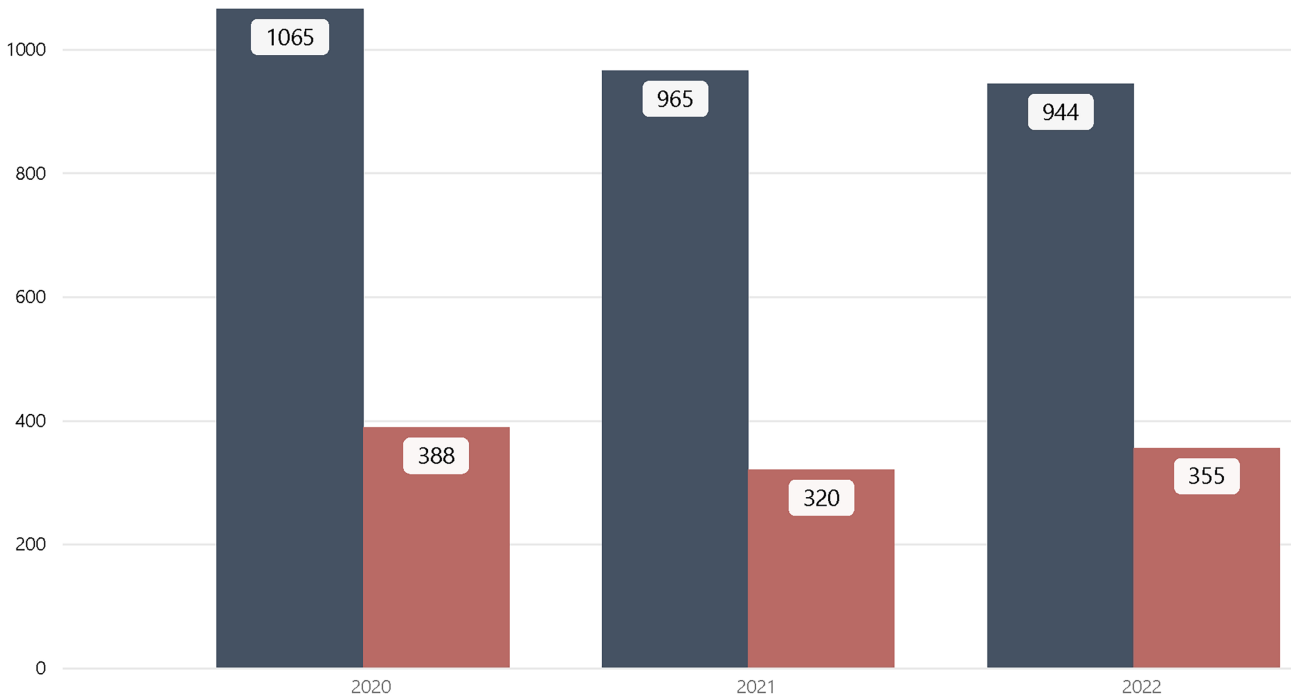
8. SZERVEREK ÜZEMELTETÉSI MÓD SZERINT

A könyvtári szolgáltatási pontok kezelésében lévő szerverek mintegy háromnegyede (1065 db) saját üzemeltetésű volt 2020-ban, 36%-uk (388 db) viszont olyan saját vagy bérelt szerver, amelyet nem a saját infrastruktúrájukon üze-

meltenek, hanem például egy külső cég szervertermében. A saját üzemeltetésű szerverek száma 2021-re 10%-kal csökkent, a kiszervezett üzemeltetésben működő szerverek száma ehhez hasonlóan 18%-kal esett vissza, egy évvel később, 2022-ben viszont közel 10%-os emelkedés figyelhető meg (8. ábra).

A KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSI PONTOK SZERVEREI ÜZEMELTETÉSÉNEK MÓDJA

● Szerverek saját üzemeltetésben ● Szerverek kiszervezett üzemeltetésben

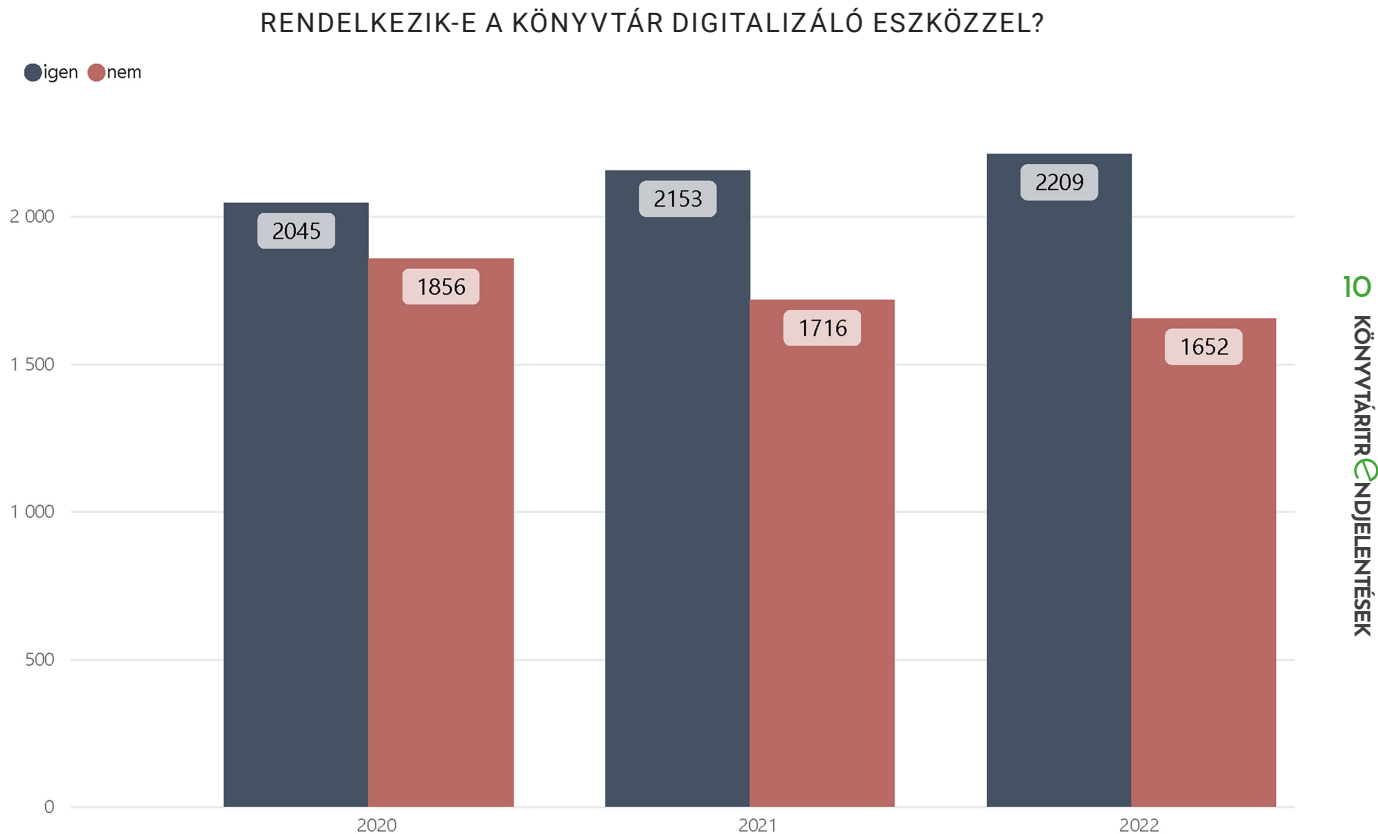

8. ábra: A könyvtári szolgáltatási pontok szerverei üzemeltetésének módja

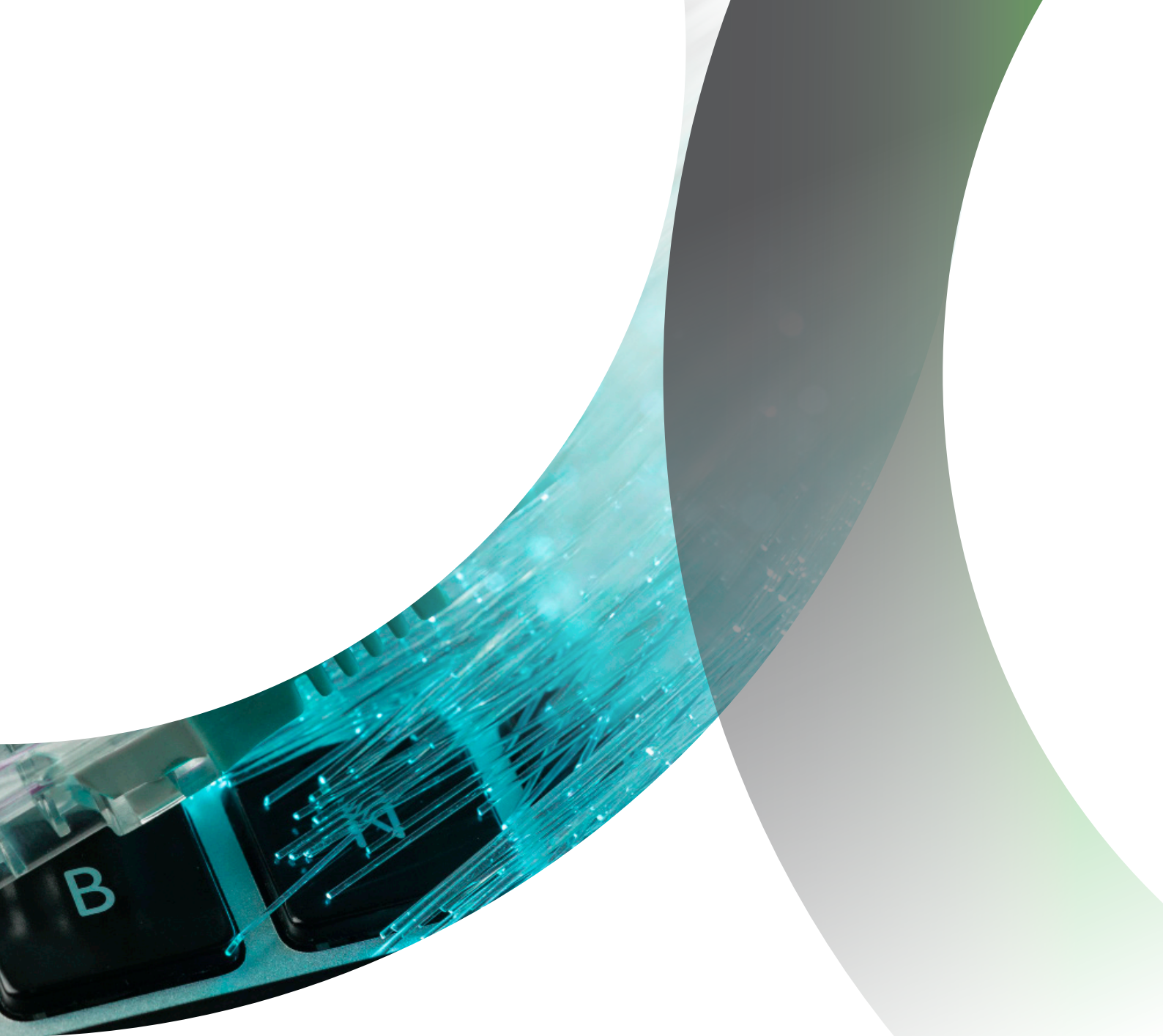
9. DIGITALIZÁLÓ ESZKÖZZEL RENDELKEZŐ KÖNYVTÁRI SZOLGÁLTATÁSI PONTOK SZÁMA

A könyvtári szolgáltatási pontok több mint 90%-a (2045 db) rendelkezett valamilyen digitalizáló eszközzel 2020-ban. Digitalizáló eszköz alatt minden

olyan eszközt értünk, amely képes analóg dokumentumokból digitális kópiát előállítani (például lapszkenner, könyvszkenner, digitális fényképezőgép stb). 2021-re 6%-kal, 2022-re pedig 3%-kal nőtt a digitalizáló eszközzel rendelkező könyvtári szolgáltatási pontok száma (9. ábra).

9. ábra: Rendelkezik-e a könyvtár digitalizáló eszközzel?

FELELŐS KIADÓ Rózsa Dávid, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója

KÉSZÍTETTE Havadi Gergő

LEKTORÁLTA Szüts Etele, Erdélyi Károly

OLVASÓSZERKESZTŐ Horváth Barnabás

INFOGRAFIKA Erdélyi Károly

LAYOUT Kóbor Szilvia

TÖRDELÉS Fodor Szaffi

ILLUSZTRÁCIÓ freepik

A KÉZIRAT LEZÁRÁSA 2024. január 8.

2015–2022 (2023. évi szám)

ISSN 2939-7464